

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אורי וישעי

כניסת שבת: 17:03

יציאת השבת : 18:05 לדעת ר"ת : 18:40

כתם פז – מאורים על חג סוכות

עטרת פז

סגולות הקשורות לחג הסוכות

- כתב הרמ"ק הקדוש: אם אדם קיים מצות סוכה ובאמצע השנה אויב בא לקראתו או עומד להידרדר לתהום, יזכור אותה שעה ויאמר: ריבונו של עולם ענני בזכות "מצות סוכה" וינצל.
- מרן רבנו חיים פלאגי זי"ע כותב: אני ערב לכל מי שלוקח איתו ערבה שחבטו בה בהושענא רבה ויהיה במקום סכנה יאמר: הושענא, אנא הושענא, מצוות הערבה תגן עליו.
- מי שלומד מסכת סוכה במשך השנה, לימוד זה יגן עליו וינצל מאויבים (הגר"ב"צ מוצפי שליט"א)

סוכה סגולה לבנים (ספר המידות).

מנהג נשים מעוברות שנושכות הפיטם מן האתרוג ביום הושענא רבה, ודבר זה הוא סגולה שיהיה לה הריון קל, ומעיד מרן הגר"ע יוסף שליט"א: שהאתרוג שברך עליו בימי החג ויצא בו ידי חובת המצוה חלקוהו לנשים חשוכי בנים, אחר 8 שנים ואף 12 שנה מנישואיהם ונתנו לכל אחת חתיכה מן האתרוג, ובאותה שנה נפקדו בבנים ובבנות לחיים טובים ולשלום.

האשה שצריכה לנשך את הפיטם בזכות שלא פסלה את האתרוג של בעלה יעמוד לה לרווחתה, אולם כתב הגר"ע יוסף שליט"א שלא יעשה כן בהושענא רבא, כיון שהוא מוקצה למצותו, אלא יעשו כן לאחר שמחת תורה. (חזון עובדיה הלכות הושענא רבה עמ' תמ"ט).

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן (ויקרא כג, מ)

מסביר ה'פרדס יוסף': מובא במדרש (ב"ר פרשה ב סימן ג): "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד" (בראשית א, ה) – "זה יום הכפורים". זאת אומרת היום הראשון לבריאת העולם היה בעשירי בתשרי, האדם הראשון שנוצר ביום הששי – הוא זמן סוכות ט"ו בתשרי. החטא הראשון בעולם אירע ביום טוב ראשון של סוכות וכפי שדרשו חז"ל: "ביום הראשון" – ראשון לחשבון עונות, שאז היה החטא הראשון.

וכנגד אותו חטא ראשון נצטוונו (ויקרא כג, מ): "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן", שמצות ארבעת המינים תהיה כפרה על אותו חטא.

באזננו עוד נשמעות קריאת הסליחות מפי החזן והציבור, "חטאנו לפניך רחם עלינו..." "עננו מגן דוד..." וכבר אנו נכנסים מהימים הנוראים לחג הסוכות, שאוירתו שמחה וקלילה, וצריכים לשאול את עצמנו מדוע המעבר החד בין ימי דין לבין ימי שמחה ואף זו אחת המצוות "ושמחת בחגך..."

נקדים ונאמר כי בדברי חז"ל, שמחת חג הסוכות אינה סתם התפרקות מתח, אלא שמחה של בעל דין (עם ישראל בימי הדין) שיצא זכאי בדינו (בעקבות יום הכיפורים): ביום הכיפורים כולם מתענים, אנשים נשים ובני חינוך, והקב"ה אומר להם לישראל מה שהלך הלך, ומעכשיו נתחיל בחשבון. ומיום הכיפורים עד החג כל ישראל עסוקין במצוות, זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו.

ברוך כלל אדם נכנס לבית כנסת במלבוש נאה, ביראת כבוד. לעומת זאת, לסוכה, שאף היא מקום לעשיית מצוה של ישיבה בסוכה, אדם נכנס כאל ביתו, אפילו בפניגמה. דבר זה מבטא כביכול את הכנסת האורחים של הקב"ה, שמזמין את עם ישראל להכנס אליו ולחגוג אתו את החג. מאידך, ההלכה מחייבת לא להכניס לסוכה סירי בישול ושאר כלים מלוכלכים, ויש המקפידים ביותר שלא לדבר בה דיבורים של איסור כגון לשון הרע, מפני קדושתה.

בעלי מחשבה נתנו בסוכה ענין נוסף: אנו יוצאים לסוכה בחג האסיף, כשסיימנו לאסוף את יבול השנה היוצאת. בשעה זו האדם מצווה לצאת מביתו, לגור בסוכה קלה, דירת ארעי. ללמדו: לא העושר והרכוש מחזיקים את האדם וחיי, אלא האמונה בה' יתברך, התחסות (מלשון לחסות) בצל ההשגחה. מאידך, מי שלא שבע ברכה בעמלו והוא עומד אובד עצות, חרד מעונת החורף הבאה, גם הוא ימצא מרגוע בישיבת הסוכה. היא מזכרת לסוכות שהושיב ה' בהן את ישראל בצאתם ממצרים, ולא חסרו דבר. נמצאת למד: הסוכה מלמדת להיות חזק ואמין, שמח וטוב לב גם בעת קושי, מתוך בטחון בה'.

בפרוס עלינו חגנו, חג הסוכות, נברך את מעלת כב' רבנו הרה"ג אורי סבן שליט"א ורעייתו תליט"א וכל אשר לו בברכת חג סוכות שמה, וגמח"ט כמו כן, נאחל לכל קוראנו "אורי וישעי", ומתפללי בית מדרשנו "רב פעלים" חג שמח וכל טוב סלה! המעתיר, העורך יצ"ו

ד"ר לע"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרוץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
תורם על ידי המשפחה

א הליכות מלכי

נושא: הלכות סוכה

קומי אורי - סיפור לשבת וחג

עונשים נחרצים כל כך כתובים בפרשת האזינו, הלב נחרד! ואכן, לשם כך נכתבו, וכמאמר הזהר הקדוש (כי תבוא) "כאב המרחם על בנו, ורצועת מלקות בידו, משמיע נהימות עזות וקלות רמים, ומכותיו שלובות ברחמים".

וזה שנאמר: וְתֵאָחֲזוּ בְּמִשְׁפַּט יְדֵי (לב, מא), והביאו רש"י ממדרש אגדה, שאדם הורה חץ, אינו יכול להשיבה. אבל הבורא הרחמן אחזו החץ בידו, גם כאשר הוא יורה אותה, מה היא "אחיזת החץ ביד"? הרי זה כמעשה שהיה בגאון הקדוש רבנו חיים אבולעפיא זי"ע, שעלה לארץ הקודש על מנת להשתטח על קברי הצדיקים.

כשהגיע לטבריה, שהיתה שוממה מיהודים, שלח את משרתו לקנות בעבורם פירות למאכל, סבבוהו פרחחים הגוים והחלו לזרוק אבנים עד שפוך דם. זעק שמש הרב בשפה הטורקית, והפרחחים צהלו בשפה הערבית. עבר שם אדם שהבין את שפתו, אמר לו בשפתו, הטורקית, שמנהיג הפרחחים הוא בנו של השיך עומר, שר העיר. האיש התכוון להרתיעו מלהתלונן. אבל שמש הרב המוכה והחבול הלך אל רמון המושל וקבל באוזניו על מעשה בנו וחבריו.

מראה התייר החבול, זב הדם, הרעיש את השיך, שנשבע כי ייסר את בנו במאה שבטים, כשמוע מהשמש שהוא מלווה את רבה של איזמיר, שלח מיד להביאו כדי לקבל פניו בכבוד הראוי.

יצאו משרתי השיך מבוהלים להביא את הרב אל המושל. נפעם המושל מהדרת פניו ומהוד קדושתו של הרב, והרב נרעש מהדם השותת ממשרתו. סלח לו המושל על תעלולי בנו, והודיע שבנו יבוא על עונשו, כבר נשבע להכותו במאה מקלות.

ידע הרב את מאמר חז"ל כי להזהר בגוי קטן שהמכלות עומדת אחרי אוזנו (ירושלמי), - ומי יודע מה יעולל ליהודים כאשר יעלה על כס השלטון, ואף ידע, שהשייך לא יפר את שבועתו. והורה להביא את ד'אהיר, בן השיך. העלם הצעיר הסורר הובא, ואביו הוכיחו על פניו, והודיעו כי נשבע להכותו מאה מקלות. חוורו פניו של הבן.

הורה הרב להביא מאה מקלות, וחיורונו גָּבַר שבעתיים!! המקלות הובאו, והרב הורה לאגדם יחד.

אגדום, והרב נשא את החבילה הכבדה והניחה בעדינות על שכם הנער, באומרו לשיך: "הנה נתקיימה שבועתך, להנחית על גב בנך מאה מקלות". אורו פני השיך, שיכול היה לקיים שבועתו מבלי להזיק לבנו יחידו, ואף מבלי להכאיב לו. גם הבן, ד'אהיר, הכיר לרב טובה שהציל נפשו ממות. וכשעלה על כס המושל הזמין את הרב לעלות לטבריה ולחדש בה את היישוב היהודי כבימי קדם.

נאמר בתורתנו הקדושה (ויקרא כג) "בַּסֹּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאָזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֹּכֶת, לְמַעַן יִדְעוּ דַרְתֵּיכֶם כִּי בַסֹּכֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם", ובגמרא במסכת סוכה (א:): פירשו רבותינו, שהם ענני כבוד שהקיפם הקב"ה כדי שלא תכה אותם השמש. ולכן כשיושב אדם בסוכה טוב שיכוין שציונו השם יתברך לישב בסוכה זכר ליציאת מצריים וזכר לענני כבוד שהקיפם הקדוש ברוך הוא. ומובא במדרש, "וענן ה' עליהם יומם", שבעה עננים היו, ארבע מארבע רוחות העולם וענן אחד מלמעלה, ואחד מלמטה, וענן אחד מלפניהם, והיה מנמיך לפניהם ההרים, ומגביה לפניהם הבקעות, והורג את הנחשים והעקרבים, מנקה ומסדר את הדרך לפניהם. לכן נצטוונו לישב בסוכה שבעת ימים.

כתב רבנו הטור, הטעם שנצטוונו לעשות סוכה בחודש תשרי, ולא בזמן יציאתנו ממצרים בחג הפסח, לפי שחודש ניסן הוא בתחילת הקיץ, ואז הדרך היא לעשות סוכה לצל, ולא הייתה ניכרת עשיית הסוכה שהיא לפי מצות הבורא יתברך, ולכן ציונו השם יתברך לעשות הסוכות בחודש תשרי, שהוא תחילת החורף, שהוא זמן הקור והגשמים, ודרך כל אדם להיכנס ולשבת בביתו, ואילו אנחנו יוצאים מן הבית לישב בסוכה, ובוה יראה לכל שאנו עושים כן בשביל מצות המלך שצונו עלינו לעשותה.

זרזים מקדימים למצוות, לפיכך נכון להודרו תיכף למחרת יום הכיפורים לעסוק בעשיית הסוכה, ומצוה לעשות הסוכה בעצמו ולא על ידי שליח, ואם אינו יכול לעשות בעצמו, ישתדל על כל פנים להניח בעצמו את הסכך על גבי הסוכה, ואם אינו יכול גם לסכך בעצמו, יעשה הכל על ידי אדם אחר, ויאמר לו "שלוחי אתה לעשות סוכה".

אכילת כזית פת

מצות עשה מן התורה לאכול כזית פת (לחם) בסוכה בלילה הראשון של חג הסוכות. (סוכה דף כו.) וצריך לאכול את כזית הפת שבסוכה (30 גרם) בלי הפסק בתוך שיעור זמן של ארבע או חמש דקות, ובדיעבד אם אכלו בתוך שיעור שבע וחצי דקות, יצא ידי חובה. וכדין אכילת כזית מצה בליל פסח, שגם היא מצוה מן התורה.

בלילה הראשון של חג הסוכות חייב לשבת בסוכה אף אם הוא מצטער מחמת הישיבה שם. אולם מרן השלחן ערוך פסק להקל כדעת הרמב"ם, שבכל מקרה של צער מן הסוכה פטור ממנה אף בלילה הראשון. ואף מי שרוצה להחמיר לשבת בסוכה גם כשיורדים גשמים, לא יברך ברכת "לישב בסוכה" משום שלדעת מרן היא ברכה לבטלה, הואיל והוא פטור ממצות סוכה.

ד"ת לע"נ ר' דני (דניאל) בן יונדה ז"ל נלב"ע ו' במנחם אב התשע"ב, ת"צ'צ'ב'ה'